

ANKARA İLİ ETİMESGUT BELEDİYESİ etiSEM EL SANATLARI KURS PROGRAMLARININ İNCELENMESİ

Tuba BAHAR*, **Nursel BAYKASOĞLU****

**Doç.Dr., Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, Ankara*

***Dr.Öğretim Üyesi, Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, Ankara*

Özet

Bu çalışmada, Ankara İli Etimesgut Belediyesi, etiSEM El Sanatları kurs programları incelenmiştir. 2012 yılından itibaren El Sanatları Teknolojisi kurslarına yoğun bir ilgi oluşmuştur. Kursların program içeriği MEB yönetmeliğine uygun olarak düzenlenmiştir. etiSEM El Sanatları Teknolojisi kursları, alanında uzman eğitim kadrosunun olduğu bir yaygın eğitim programıdır. Pek çok branşta açılan kurslar değişen çevre şartlarına ve talebe uygun şekilde sürekli güncellenmektedir. Kurs programları, branşın içeriğine göre I dönem veya II dönemdir. Kursları başarı ile bitiren kursiyerlere, MEB onaylı Kurs İzleme ve Kurs Katılım Belge'si verilmektedir. Tüm hizmetlerin etiSEM tarafından karşılandığı bu kurslar ücretsizdir. Bireylerin; sosyal gereksinimlerini karşılamada, bir araç olarak gördüğü etiSEM kursları, farklı yaş grubundaki kursiyerler tarafından, memnuniyet verici olarak belirtilmiştir.

EVALUATION OF etiSEM HANDICRAFTS COURSE PROGRAMS IN ETİMESGUT MUNICIPALITY OF ANKARA

Abstract

In this study, Ankara Etimesgut Municipality, etiSEM Handicrafts course programs were examined. Since 2012, there has been an intense interest in Handcraft Technology courses. The curriculum content of the courses was arranged in accordance with the MEB directive. etiSEM Handicraft Technology courses are a non-formal education program with expert training staff in the field. Courses open to many branches are constantly updated according to demand and changes in environmental conditions. Course programs are I semester or II semester according to the content of the branch. Trainees who have successfully completed the courses are given MEB Approved Course Monitoring and Course

Participation Certificate. All services are paid by etiSEM and courses are free of charge. etiSEM courses, that individuals regard as a tool to meet social needs, have been stated to be satisfactory by trainees of different age groups.

El sanatı üretimi, belirli ham maddeleri, el becerisi ve basit el araçlar yardımıyla, işlenmiş ve yarı işlenmiş ürünler elde etmek amacıyla yapılan bir üretim sürecidir. İnsanlığın tarihsel gelişimi içinde günlük geçim kaynaklarını sağlama yanında, boş zamanlarda genelde kişisel kullanım için yapılan araç-gereç olarak açıklanmaya çalışılan el sanatı ürünlerinin yapımında, daha çok geçim kaynağı olan üretimin yan ürünlerinden, artıklarından ve yörede bol bulunan doğal ham maddelerden yararlanılır. Bu üretim, kişilerin günlük kullanım, törensel ve mekânsal gereksinimini karşılarken, ticari mal niteliğini de karşılar (Öztürk, 1998:6).

El sanatı ürünler, günlük kullanım eşyasından süs eşyasına, çeyizlik eşyadan hediyeelik eşyaya, pek çok ürünü içine alan, el emeğine dayalı üretildiği için, her ürünün tek olduğu dayanıklı tüketim mallarıdır. Bu üretim süreci, el becerisine, geleneksel bilgi ve tecrübeye dayalıdır. Bu aktarım kurumsal bir sistematığe dönüşerek, ister aile içi, ister imalathane üretimi biçiminde olsun, ara aşamalar ve koşullara göre farklı gelişmeler gösterebilir. Toplumdaki değişim ve gelişime göre yeni gereksinimlere yanıt verecek biçimde yeni boyutlar kazanabilir (Öztürk, 1998:8).Günümüzde el sanatı üretimi, evlerde, atölyelerde, kamu kurum ve kuruluşlarının, belediyelerin açtığı kurslarda yürütülmektedir. Bu çalışmada Ankara ili Etimesgut Belediyesinin yürüttüğü el sanatları kurs programları ve kursiyerlerin kurslara ilişkin görüşleri incelenmiştir.

Etimesgut Belediyesi Sürekli Eğitim ve Uygulama Merkezinin yürüttüğü çalışmalarda, bu eğitim faaliyeti yerel ihtiyacı karşılamaya yönelik programlanmıştır. etiSEM olarak yapılandırılan proje, 2012 yılında pilot uygulama olarak başlamıştır. Gazi Üniversitesi Dr. Öğretim Üyesi Oğuz Poyrazoğlu' nun kuruluş fikrinin temellerini oluşturduğu projenin ortakları, Gazi Üniversitesi Ankara Meslek Yüksekokulu, Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Etimesgut Belediyesi'dir. 2013 yılı itibari ile Gazi Üniversitesi ortaklıktan ayrılmış, Başkent Üniversitesi proje ortağı olmuştur (Gazi Üniversitesi Teknoloji Fakültesi İmalat Mühendisliği

Bölümü, Dr. Öğretim Üyesi Oğuz Poyrazoğlu, kişisel görüşme, 22 Mart 2018).

etiSEM'in genel amacı; Etimesgut'luların kişisel ve mesleki yeterliliklerini geliştirmeye dönük yapılandırılmıştır. Bireylerin eğitim ihtiyaçlarına cevap verebilmek, kişisel ve mesleki gelişimlerine katkı sağlamak, kültürel ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunarak kent kültürü ve büyükşehirde yaşama konusunda bilinçlendirmek, çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donanımlı hale getirmek; geleneksel sanatlar ve el sanatlarının canlandırılıp yaşatılması, geliştirilerek gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak, mesleki ve teknik alanda ara eleman yetiştirmek, sosyal, kültürel ve ekonomik alanda katkıda bulunmaktır

etiSEM, Etimesgutlular'ın mesleki, sanatsal, kültürel, kentsel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla; kursiyerlerin beklentilerini, yasal şartlar, kalite yönetim sistemi şartları, bilim ve teknolojiye yenilikler doğrultusunda sistemi sürekli iyileştirmek ve kursiyerlerin memnuniyetini sağlamayı kalite politikası olarak benimsemiştir.

etiSEM'in hizmetlerinde, zorunlu ilköğretim yaşını tamamlamış olanlar yararlanabilmektedir. etiSEM Meslek ve Bilgi Edindirme kurslarına; meslek eğitimi alma olanağı bulamamış ya da herhangi bir nedenle eğitimini yarıda bırakmış olanlar, yeni bir meslek, hobi ya da kendini geliştirerek mesleğinde ilerlemek isteyenler katılabilir. etiSEM aynı zamanda sosyal çevre edinmek veya çevresini genişletmek isteyenlere, kendini yenileme ve rehabiliteye ihtiyaç duyanlara da hizmet sunmaktadır.

etiSEM faaliyetlerini yasal usul ve esaslara göre düzenlemiştir. Bunlar; 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 3797 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu, 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu, 5393 Sayılı Belediye Kanunu, Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği, İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında Tam Gün Tam Yıl Eğitim Uygulanmasına İlişkin Yönerge'dir.

etiSEM yaygın eğitim ilkeleriyle gerçekleştirilen bir yetişkin eğitimi organizasyonudur. Zorunlu eğitim yaşını tamamlamış her Etimesgutlu, etiSEM kursiyeri olabilir. Bazı kurs programlarında geçerli olmak üzere alt yaş sınırı 9'dur. Üst yaş sınırı yoktur. etiSEM'in kurs programlarında yasal dayanaklar ve protokoller çerçevesinde, Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği ve Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü yönetmelik ve esaslara göre eğitim verilmektedir. Kurslarda verilen dersler ve içerikleri, MEB mevzuat hükümlerine uygun olarak belirlenmiş olup; kayıtlar her yıl ilan edilen eğitim yılı içerisinde, dönem başlangıcında kurs kayıt süresince yapılmakta olup, dersler eğitim takviminde belirtilen tarihte başlamaktadır. Derslerin eğitim süreleri branşlara göre değişmektedir. Eğitim dönemi Haziran ayında sona ermektedir. Kursu başarıyla tamamlayıp, branşın kredisini dolduran kursiyerlere, MEB onaylı Kurs Bitirme Belgesi verilmektedir. etiSEM'in Etimesgutlulara sunduğu bütün hizmetler (tüm branşlar, özel eğitimler, halk seminerleri, sergiler vb.) ücretsizdir.

etiSEM'in kurs alanları, mesleki gelişim ve beceri edindirme bakış açısıyla, geniş bir çeşitlilikte düzenlemiştir (Tablo 1). El Sanatları Teknolojisi alanında planlanan kurs programları hedef kitlenin değişen ihtiyaçlarına göre sürekli güncellenmektedir (Tablo 2).

Tablo 1: 2013-2018 Eğitim Öğretim Dönemleri EtiSEM Kurs Alanları

Bilişim Teknolojileri	Hobi ve Destek Eğitimleri
Büro Yönetimi ve Sekreterlik	İnşaat Teknolojisi
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	Kişisel Gelişim ve Eğitim
El Sanatları Teknolojisi	Makine Teknolojisi
Giyim Üretim Teknolojisi	Halk Oyunları
Grafik ve Fotoğraf	Muhasebe ve Finansman
Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri	Müzik ve Gösteri Sanatları
Hasta ve Yaşlı Hizmetleri	Sağlık
Sanat ve Tasarım	Seramik ve Cam Teknolojisi
Yabancı Diller	Yiyecek ve İçecek Hazırlama

Tablo 2: 2013-2018 Eğitim Öğretim Dönemlerinde Açılan EtiSEM El Sanatları Teknolojisi Kurs Programları

Atık Kâğıt ve Muhtelif Ambalajdan Aksesuar Yapımı	Elde Kurdela İşi
Takılar (Misinalı, Çivili ve Örmeye Dügümlü)	Keçe Yapımı
Şiş Örucülüğünde Bebek Hırkası Örmeye	Kitre Bebek Yapımı
Hazır Gereçlerle Yapılan Nakışlar	Takı Tasarımı
Dekoratif Tablo Yapımı	Kırkyama
Gümüş Kazaz Örucülüğü	Dekoratif Ahşap Süsleme
Yatak Odası Tekstili Hazırlama	Dekoratif Ev Aksesuarları Hazırlama
Taş Bebek Yapma Özel Gün ve Nikâh Şekeri Hazırlama	Kilim Dokuma Yapma
Ebru Sanatı	Filografi Tekniğı
Çeyiz Ürünleri Hazırlama	Tel Kırma
Deri Ev ve Giyim Aksesuarları Hazırlama	İğne Oyası
Lefkara İşi	Turistik ve Hediyeelik Eşya Yapımı
İpek Kozası El Ürünleri	İpek Kumaş Boyama

2017-2018 eğitim öğretim dönemlerinde El Sanatları teknolojisi kurs programları kursiyerlerin ulaşım imkânları düşünülerek, Etimesgut ilçe sınırlarında Etimesgut Belediyesi'ne ait merkezlerde yürütülmüştür. Kurs mekânlarının tüm donanım ve ihtiyaçlarını etiSEM karşılamaktadır. Yunus Emre Kültür ve Kongre Merkezi, Atakent Sosyal Tesisleri, etiSEM Merkez Binası, Etimesgut Kent Konseyi, Korkut Ata Kongre ve Kültür Merkezi, Göktürk Aile Yaşam ve Eğitim Merkezi, Turkuaz Kültür ve Spor Merkezi, Yapraklı Sürekli Eğitim ve Uygulama Merkezi, Saltuk Buğrahan Geleneksel Türk İslam Sanatları Eğitim Merkezi, el sanatları kurslarının düzenlendiğı merkezlerdir.

etiSEM'in kurs süreleri eğitim öğretim takvimine göre belirlenir. Eğitim öğretim dönemi iki yarıyıldan oluşmakta olup; bir yarıyıl 18 haftadır. Kurs programının içeriğine ve toplam saatine göre ders programı ayarlanır. Kurslar günde 4 ders saat olmak üzere, kurs içeriğine göre haftada 2 ya da haftada 3 gün yapılır. Tablo 3' de görüldüğü gibi, Turistik ve Hediyeelik Eşya yapımı 32 saat, İpek Kozası El Ürünleri ve İpek Kumaş Boyama, Ebru, Filografi kursları 144 saattir. Elde Kurdela İşi, Keçe, Kitre Bebek, Takı

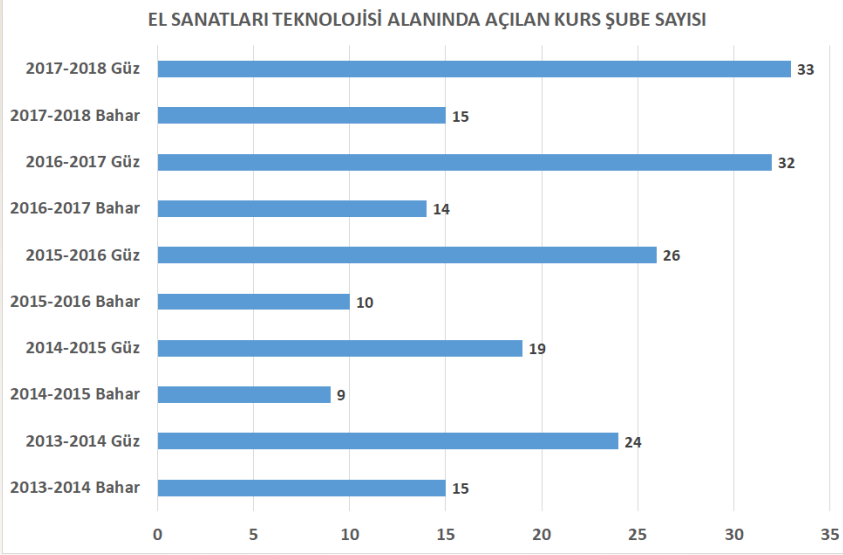
Tasarımı, Tel Kırma, Çeyiz Ürünleri Hazırlama, Dekoratif Ahşap Süsleme, Dekoratif Ev Aksesuarları Hazırlama, Kilim Dokuma, Deri Ev Aksesuarları, İğne Oyası kursları 216 saat, kırkyama kursu 360 saattir (Tablo3)

Tablo 3: El Sanatları Teknolojisi Alanı Kurs Süreleri

4 Hafta Günde 4 Saat Haftada 2 Gün Toplam 32 Saat	12 Hafta Günde 4 saat Haftada 3 gün Toplam 144 saat	18 Hafta Günde 4 Saat Haftada 2 Gün Toplam 144 Saat	18 Hafta Günde 4 Saat Haftada 3 Gün Toplam 216 Saat	36 Hafta Günde 4 Saat Haftada 5 Gün Toplam 360 S.
Turistik ve Hediyeelik Eşya Yapımı	İpek Kozası El Ürünleri - İpek Kumaş Boyama	- Ebru - Filografi	- Elde Kurdele İşi - Keçe - Kitre Bebek - Takı tasarımı - Tel Kırma - Çeyiz Ürünleri Hazırlama - Dekoratif Ahşap Süsleme - Dekoratif Ev Aksesuarları Hazırlama - Kilim Dokuma - Deri Ev Aksesuarları -İğne Oyası	- Kırkyama

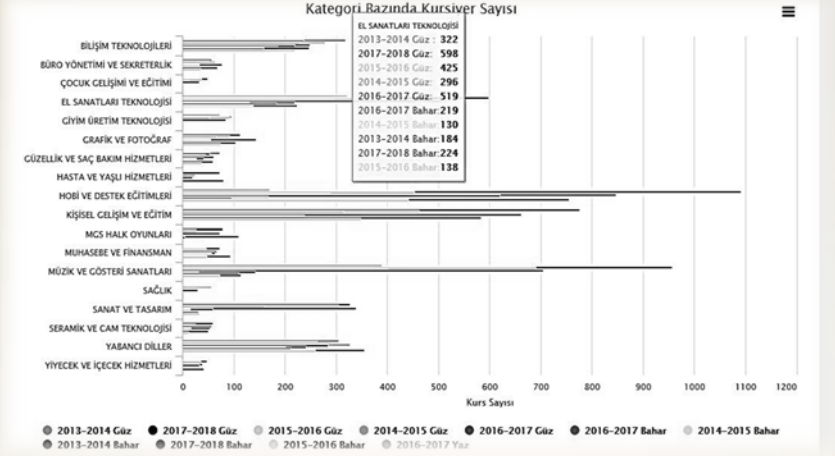
El Sanatları Teknolojisi kurslarına katılmak için kursiyerlerin, 18 yaşını tamamlamış en az ilkokul mezunu olmaları, mesleğin gerektirdiği işleri ve yeterlikleri yapacak bedensel ve fiziksel özelliklere sahip olmaları gerekir. El Sanatları Teknolojisi kurslarında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel ve resmi yaygın eğitim kurumlarınca uygulanmakta olan modüler kurs programından yararlanılabileceği gibi, uzman kişilerce birlikte oluşturulacak komisyonun hazırlayacağı programlar da, İl Milli Eğitim Müdürlüğü onayı ile uygulanır. Kurs programlarının eğitim süresi MEB mevzuatı çerçevesinde her bir ders saati 40 dakika olmak üzere planlanmıştır. Eğitim süresi, teorik eğitim, uygulama ve bireysel öğrenme faaliyetlerinden oluşmaktadır. Kurs süresinin % 80'i oranında kursiyerlerin devam zorunluluğu vardır. Devamsızlık gösteren kursiyerlerin kayıtları silinir ve belge verilmez. Katılımcılar, kurs sonunda iki çeşit belge alırlar. Bunlardan ilki kursu izlediğini gösteren kurum onaylı Kurs Katılım Belgesi; diğeri ise kursu başarı ile tamamladığını gösteren MEB onaylı Kurs Bitirme Belgesi'dir. etiSEM' in El Sanatları Teknolojisi kurslarının eğitimci kadrosu gereksinim duyulan kurs programlarında, alanında uzman eğitimcilerden oluşmaktadır.

Tablo 4: 2013- 2018 Eğitim Öğretim Dönemlerinde El Sanatları Teknolojisi Alanında Açılan Kurs Şube Sayısı

Tablo 4’de görüldüğü gibi, 2013-2018 eğitim öğretim dönemlerinde açılan kursların, şube sayısı yıllar bazında değişiklik göstermiştir. etiSEM’in göreve başladığı ilk yıllardan günümüze, açılan şube sayısında artış olduğu saptanmıştır. Ayrıca güz yarıyılında açılan şube sayısı, bahar yarıyılına kıyasla sayıca fazladır. Bu verilere göre, etiSEM El Sanatları Teknolojisi kurslarının, Etimesgutlular tarafından memnuniyetle karşılandığı ve hergeçen gün ilginin arttığını söyleyebiliriz.

Tablo 5: 2013- 2018 Eğitim Öğretim Dönemlerinde El Sanatları Teknolojisi Alanında Açılan Kurslardaki Kursiyer Sayısı

Tablo 5’de görüldüğü gibi etiSEM El Sanatları Teknolojisi kurslarına katılan kursiyer sayısı incelendiğinde, en az kursiyerin 2014-2015 eğitim öğretim dönemi bahar ayında, en çok kursiyerin 2017-2018 güz yarıyılında olduğu anlaşılmaktadır. etiSEM’in çalışmalarının hedef kitle tarafından olumlu yorumlandığını söyleyebiliriz.

Çalışma kapsamında; Etimesgut Korkut Ata Merkezinde devam eden, Tel kırma ve İğne Oyası kursiyerleri ile yüzyüze görüşülmüştür. Görüşme neticesinde kursiyerlerin kurslara katılma amaçlarının öncelikli olarak kendilerini rahatlatmak, boş zamanı değerlendirmek, sosyalleşmek, kendine zaman ayırmak, günlük rutinden uzaklaşmak, stresten uzaklaşmak olduğu tespit edilmiştir. Kursiyerler, öğretmenin sınıf içi yaklaşımının kendilerini olumlu yönde motive ettiğini, kurslara değer verdiklerini, bilgi ve becerilerini geliştirdiklerini, kurs çalışmalarını satmak suretiyle katma değer kazandıklarını belirtmişlerdir.

Sonuç olarak, 2012 yılında bir pilot uygulama ile başlatılan, Etimesgut Belediyesi Sürekli Eğitim ve Uygulama Merkezi (etiSEM)’in, kurumsal bir işleyiş içerisinde olduğu, çalışmalarını bilimsel bir bakış açısıyla ele aldığı saptanmıştır. Etimesgut halkının kişisel, sosyal gereksinimlerini karşılamak amacıyla, farklı disiplinlerde açılan kurslara, artan bir ilgi eğiliminin olduğu

gözlenmiştir. etiSEM El Sanatları Teknolojisi kurs programları, değişen çevre koşullarına göre sürekli güncellenmektedir. Uzman eğitimci kadrosu ile birçok merkezde faaliyetlerin yürütüldüğü kurs programları, MEB mevzuat hükümlerine uygun olarak belirlenmektedir. El Sanatları Teknolojisi kurslarına katılımın yoğun olduğu, kursiyerlerin programlardan üst düzey bir memnuniyet duygusu içerisinde oldukları ortaya çıkmıştır. Kursiyer kadınların, bu kurslar ile bireysel ve sosyal ihtiyaçlarını karşıladıkları, kursların kendilerine huzur verdiği tespit edilmiştir.

Kaynaklar

ÖZTÜRK, İ.(1998). Geleneksel Türk El Sanatlarına Giriş, Ürün Yayınları, Ankara
İnternet Sitesi: <http://etisem.etimesgut.bel.tr/> , Erişim Tarihi:21.03.2018